DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 5

Neler Öğreneceğiz?

1. Ramazan Orucu ve Önemi
2. Ramazan ve Oruçla ilgili Kavramlar
3. Kültürümüzde Ramazan ve Oruç
4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Davud (a.s.)
5. Bir Dua Tanıyorum: Rabbena Duaları ve Anlamı

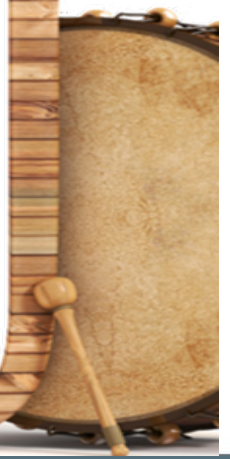

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sizce Ramazan ayına niçin "Oruç ve Kur'an ayı" denilmektedir?

1. Ramazan Orucu ve Önemi

- Ramazan ayı hicri takvimin dokuzuncu ayıdır.
- Toplumumuzda Recep ve Şaban'la birlikte "üç aylar" olarak bilinen aylardandır.
- Ramazan ayının İslam dininde çok özel bir yeri vardır.
- Çünkü bu ay oruç ayıdır ve Kur'an-ı Kerim bu ayda, Kadir gecesinde indirilmeye başlamıştır.

Hicri Takvim; Peygamberimizin Mekke'den Medine'ye hicretini tarih başlangıcı olarak kabul eden ve ayın yörüngesi üzerinde dönüşüne göre düzenlenen ay takvimidir.

- **Oruç;** Allah'ın rızasını kazanmak için tan yerinin ağarmasından başlayarak güneş batıncaya kadar gün boyu yemekten ve içmekten uzak durarak yapılan bir ibadettir.

- Akıl-bâliğ (akıllı ve ergenlik çağına girmiş) her Müslümanın oruç tutması farzdır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı."

(Bakara suresi, 183. ayet.)

- " ... Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçla geçirsin..."

(Bakara suresi, 185. ayet.)

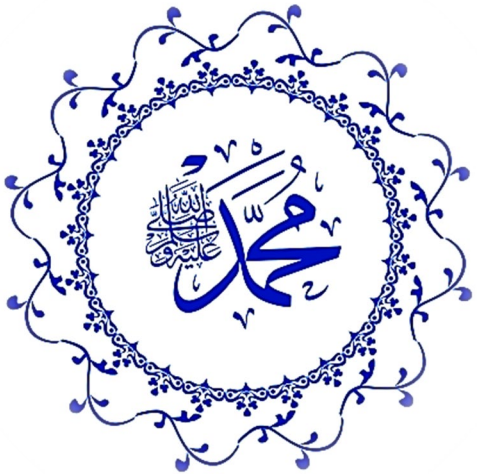

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Mübarek Ramazan ayı size geldi. Yüce Allah bu ayda size oruç tutmayı farz kıldı. Bu ayda sema (cennet) kapıları açılır, cehennem kapıları ise kapanır..."

(Nesâî, Sıyâm, 5.)

- "Kim inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa geçmiş günahları bağışlanır."

(Buhârî, İman, 28.)

- Yüce Allah'ın kelâmı (sözü) olan Kur'an-ı Kerim, 610 yılının Ramazan ayının Kadir gecesinde Mekke'de Peygamberimize vahyedilmeye başlamıştır.

- Bu yüzden Ramazan ayına "Kur'an ayı" denir.

İlk vahyin indiği Hira mağarası

- Sevgili Peygamberimiz, Ramazan ayında her zamankinden daha fazla Kur'an okumuş ve Müslümanlara da bunu tavsiye etmiştir.

- Müslümanlar Ramazan ayında Kur'an-ı Kerim'i daha çok okur, onu anlamaya ve hayatlarına tatbik etmeye çalışırlar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Ramazan ayı, insanlara yol gösterici ve doğruyu yanlıştan ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır..."

(Bakara suresi, 185. ayet.)

- "Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik...Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır."

(Kadir suresi, 1 ve 3. ayetler.)

Niçin oruç tutarız?

- Oruç, Allah emrettiği için; O'nun rızasını kazanmak, O'na olan sevgimizi ve bağlılığımızı göstermek için tutulur.

- Oruç tutmanın maddi ve manevi pek çok faydası da vardır.

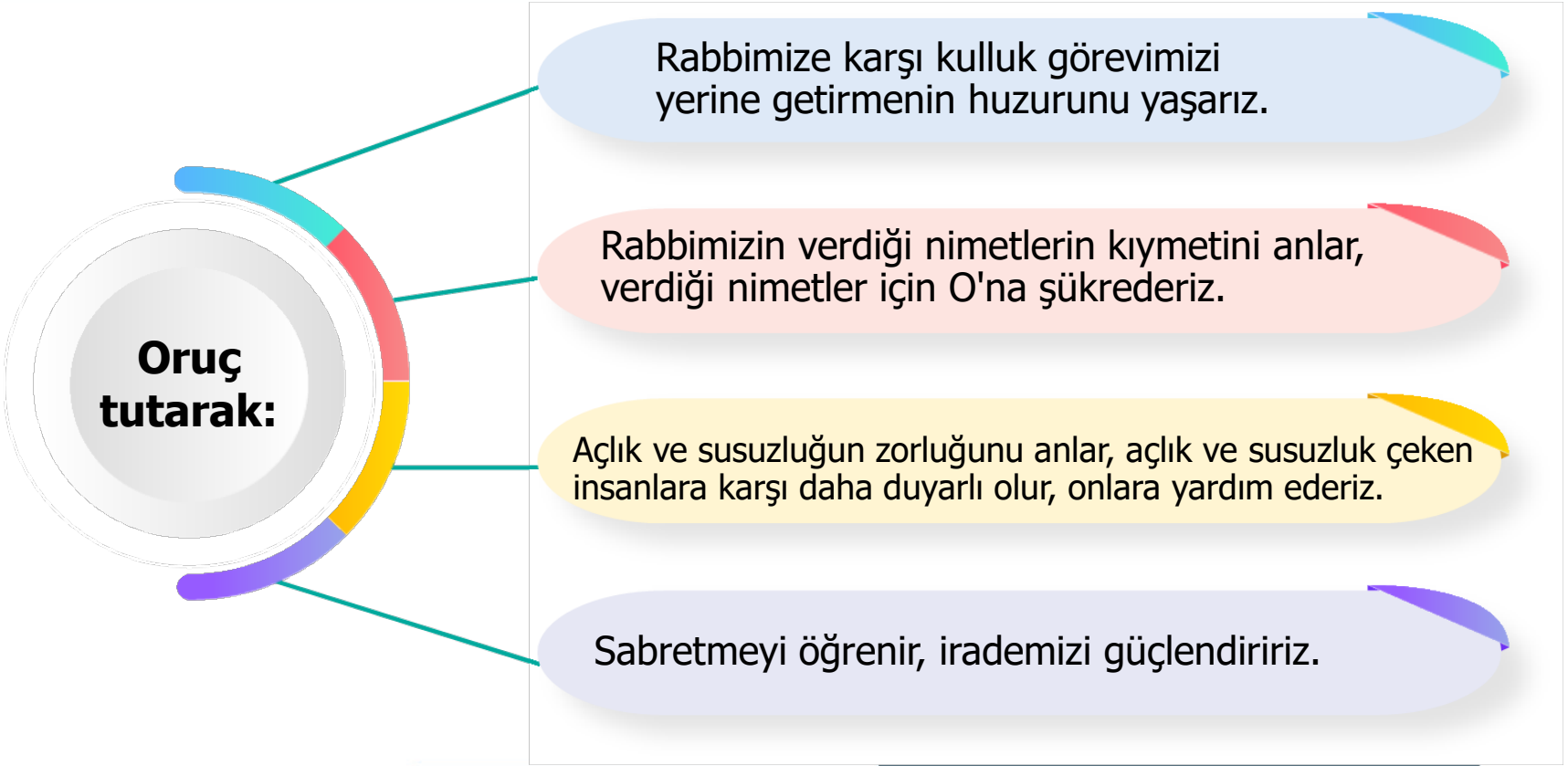
Oruç tutarak:
Rabbimize karşı kulluk görevimizi yerine getirmenin huzurunu yaşarız.
Rabbimizin verdiği nimetlerin kıymetini anlar, verdiği nimetler için O'na şükrederiz.
Açlık ve susuzluğun zorluğunu anlar, açlık ve susuzluk çeken insanlara karşı daha duyarlı olur, onlara yardım ederiz.
Sabretmeyi öğrenir, irademizi güçlendiririz.

Orucumuzu bozan durumlar nelerdir?

Bilerek bir şey yiyip içmek

Ağza giren yağmur, kar veya doluyu bilerek yutmak

Dişler arasında kalan nohut tanesi büyüklüğündeki bir yiyecek artığını yutmak

orucumuzu bozar.

- Bir kimse oruçlu olduğunu unutarak yiyip içerse orucu bozulmaz.

- Fakat oruçlu olduğunu hatırladığı anda yiyip içmeyi bırakması gerekir.

- Bazı davranışlar orucu bozarken bazı davranışlar da oruçluya yakışmaz.
- Oruçluyken sabırlı olur, yüzümüzden tebessümü eksik etmeyiz.
- Öfkeli davranmaz, kalp kırmaz, yalandan, iftiradan ve dedikodudan uzak dururuz.
- Böyle yaparak oruç ibadetini en iyi şekilde değerlendirmiş oluruz.

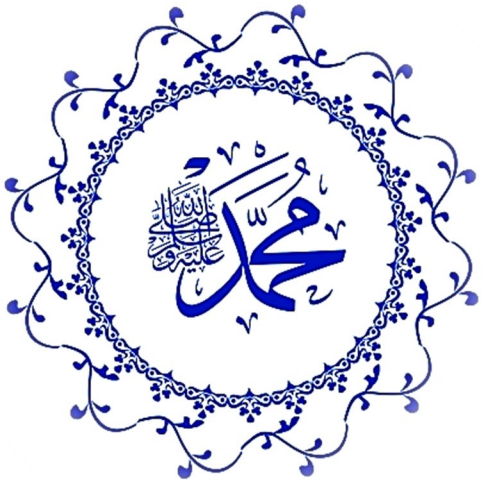

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Oruç bir kalkandır. Oruçlu, saygısızlık yapmasın, kötü konuşmasın. Eğer biri kendisine sataşırsa, iki defa, 'Ben oruçluyum.' desin..."

(Buhârî, Savm, 2.)

- "Yalanı ve yalana göre hareket etmeyi terk etmeyenin yemeyi içmeyi bırakmasına Allah'ın ihtiyacı yoktur!"

(Buhârî, Savm, 8.)

Ramazan orucu dışında başka oruç var mıdır?

- Ramazan ayında oruç tutmak bütün Müslümanlara farzdır.
- Ramazan ayı dışında da oruç tutulabilir.
- Peygamberimiz, Ramazan dışında da bazı günler oruç tutmuştur. Bu tür oruçlara **sünnet oruç** denir.
- Sünnet orucu tutan kişi sevap kazanır.

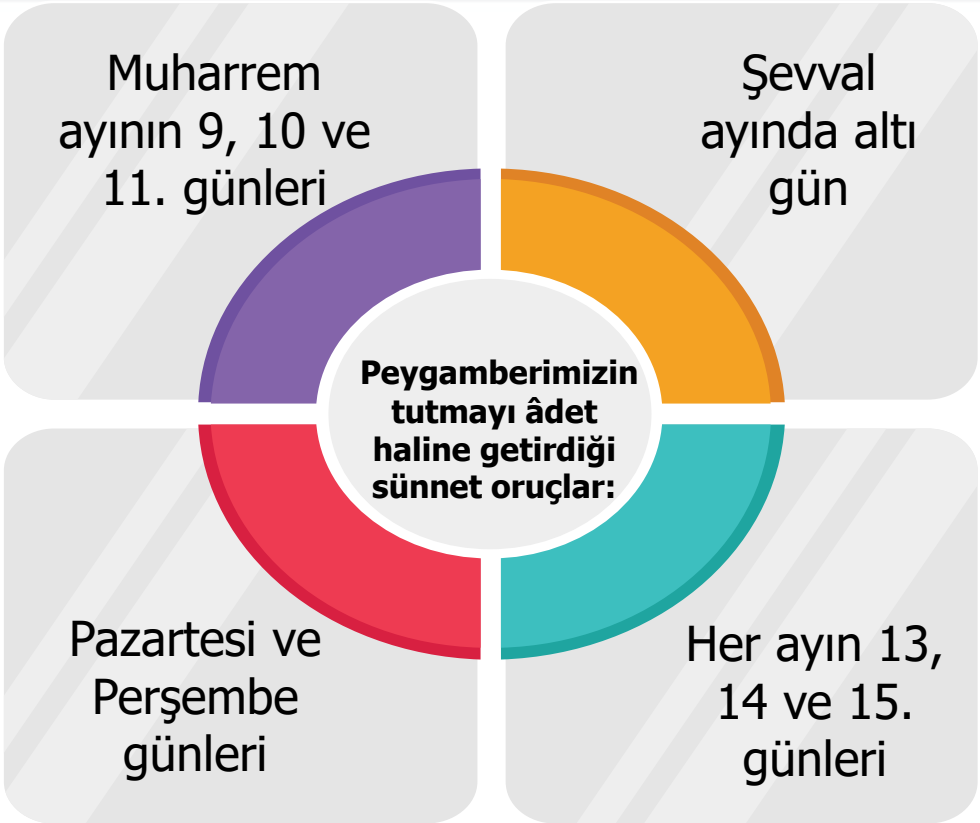
Muharrem ayının 9, 10 ve 11. günleri
Şevval ayında altı gün
Peygamberimizin tutmayı âdet haline getirdiği sünnet oruçlar:
Pazartesi ve Perşembe günleri
Her ayın 13, 14 ve 15. günleri

- Bazen Müslümanlar bir dileklerinin gerçekleşmesi ya da bir işlerinin olması durumunda oruç tutacaklarına söz verirler.

- Dilekleri gerçekleştiğinde, bu kimselerin söz verdikleri orucu tutmaları gerekir.

- Buna **adak orucu** denir. Bu orucu tutmak vaciptir.

Ramazan ve oruç denince aklınıza neler gelir?

2. Ramazan ve Oruçla ilgili Kavramlar

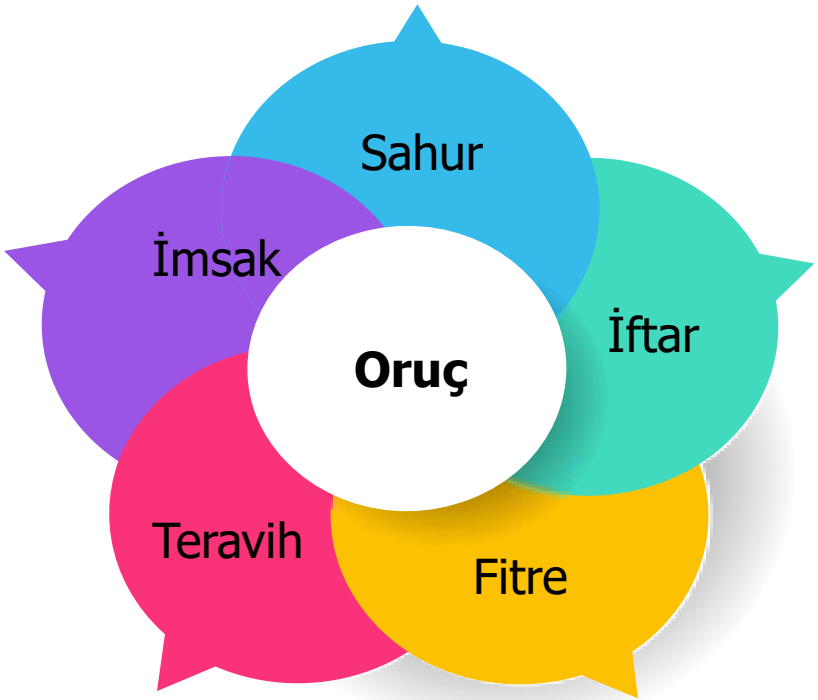

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sahur

- Oruç tutmak isteyenler gecenin bir bölümünde kalkar ve yemek yerler.

- Yenilen bu yemeğe **sahur yemeği** denir. Bu yemeğin yendiği zaman ise **sahur vakti** olarak isimlendirilir.

- Sahur yemeği Müslüman için oruca bir hazırlık ve berekettir.
- Peygamberimiz Müslümanları sahura kalkmaya teşvik etmiştir.

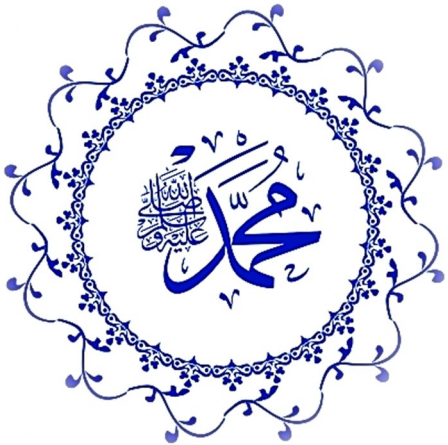

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Sahur yemeği yiyin. Çünkü sahur yemeğinde bereket vardır."

(Müslim, Sıyâm, 45.)

İmsak

- Sahur vakti günün aydınlanmaya başlamasıyla (tan yerinin ağarmasıyla) son bulur.
- Orucun başladığı bu vakte **imsak** adı verilir.

İftar

- Oruç tutmaya başlayan Müslüman, Allah rızasını kazanmak için açlık ve susuzluğa sabreder.
- Namaz kılarak, Kur'an okuyarak, ilim öğrenerek, hayırlı işlere koşarak orucunu güzelleştirir.

- Allah'a verdiği sözü tutan oruçlu kimse akşam vakti girince ilk mükâfatını alır.
- Çünkü artık iftar vaktidir. O günkü orucu son bulmuştur.
- Şükrederek iftarını yapan oruçlunun asıl mükâfatı ise cennettedir.

- İftar vakti, Müslümanlar için sevinç ve paylaşma vaktidir.

- Akrabalarla, komşularla, muhtaçlarla birlikte oturulan iftar sofraları Yüce Allah'a kulluk eden Müslümanları birbirine kenetler.

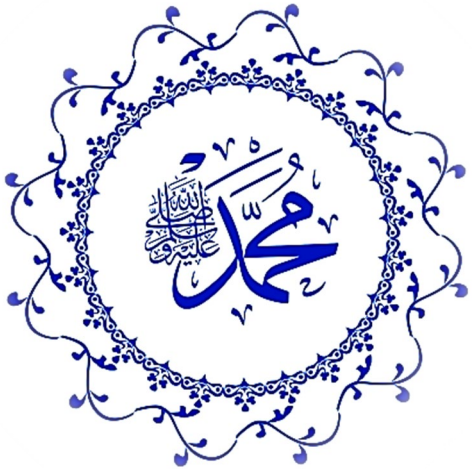

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "...Müminin iki sevinci vardır: Birisi iftar vaktinde orucunu açtığı andaki sevinci, diğeri Rabbine kavuştuğu zaman orucunun (mükâfatından kaynaklanan) sevincidir."

(Müslim, Sıyâm, 163.)

- "Her kim bir oruçluya iftar yemeği yedirirse, kendisine onun sevabı kadar sevap verilir; oruçlunun ecrinden de hiçbir şey eksiltilmez."

(Tirmizî , Savm, 82.)

İftar Duası

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Allâhümme leke sumtü ve bike âmentü ve aleyke tevekkeltü ve alâ rızgıke eftartü."

Anlamı:

"Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla. Allah'ım! Senin rızan için oruç tuttum, sana inandım, sana güvendim ve senin verdiğin rızık ile orucumu açtım."

Teravih

- Teravih namazı sadece Ramazan ayında, yatsı namazından sonra kılınan 20 rekatlık sünnet bir namazdır.

- Gündüzü oruçlu geçiren Müslümanlar, iftardan sonra da ibadete devam ederler.

- Teravih namazı kılınırken aralarda hep birlikte salavatlar getirilir. Güzel sesli müezzinler ilahiler okurlar.
- Böylece teravih namazı için bir araya gelen Müslümanlar Ramazan'ın coşkusunu yaşarlar.
- Çocuklar da büyükleriyle beraber camilere giderek bu güzel ortamı neşeyle paylaşırlar.

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Fitre

- Ramazan'a özgü ibadetlerden biri de fıtır sadakasıdır.
- Ülkemizde buna daha çok fitre denmektedir.
- Fitre Allah'ın verdiği nimetlerin şükrü ve Ramazan ayında oruçluyken istemeden yaptığımız kusurlu davranışlarımızın özrüdür.

- Fıtır sadakasını dinen zengin sayılan Müslümanların vermesi vaciptir.
- Fitre veren kişi, hem kendisi hem de bakmakla yükümlü olduğu kişi sayısınca fitre verir.
- Verilecek fitre miktarı, bir kişinin bir günlük yemek masrafı kadardır.
- Fitre miktarının alt sınırı her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından açıklanır.

- Fitre verirken akrabalardan, yakın komşulardan ve ihtiyaç sahiplerinden başlamak gerekir.
- Fitrenin bayram namazı vaktine kadar verilmesi uygun görülmüştür.
- Böylelikle fitre sayesinde ihtiyaç sahipleri de bayram coşkusuna ortak olurlar.

Ramazan geldiğinde çevrenizde ne gibi değişiklikler gözlemlersiniz?

3. Kültürümüzde Ramazan ve Oruç

- Ülkemizde Ramazan bir yıl boyunca beklenen bir dost gibi karşılanır.
- Onun gelişinden duyulan mutluluk her yerde hissedilir.

- Ramazan, iki minare arasına asılan **"Hoş geldin on bir ayın sultanı", "Hoş geldin Ramazan"** gibi ışıklı yazılarla bir misafir gibi karşılanır.

- Bu ışıklı yazılara **mahya** adı verilir.

- Ramazan davuluyla sahura kalkmak çok farklı bir duygudur.

- On bir ay boyunca alışılan düzenin değişmesi ve gecenin bir yarısı ailenin sahur sofrasında toplanması sadece Ramazan ayına özgü bir ayrıcalıktır.

- Ramazan'ın başlamasıyla birlikte Müslümanlar bir araya gelip mukabeleyle Kur'an okurlar.
- Mukabele, Kur'an'ı iyi okuyan kimselerin cemaate dönük olarak Kur'an okuması, cemaatin de okunan ayetleri Mushaf'tan takip etmesine denir.

- Müslümanlar Ramazan'ı sahurlarla, iftarlarla, sadaka, teravih ve mukabelelerle değerlendirirler.
- Oruç ayı Ramazan bu güzellikleriyle hem bizim manevi hayatımıza hem de toplumumuza farklı bir coşku katar.

- Ramazan'ın coşkulu ve farklı manevi havası çocukları kendisine çeker. Onlar da oruç tutmak isterler.

- Çocuklar Ramazan'ın coşkusundan mahrum kalmasınlar diye geleneğimizde **"tekne orucu"** denilen bir alıştırma orucu tutarlar.

- Sahura kalkan küçükler öğle vakti yemeklerini yedikten sonra iftara kadar oruçlarına kaldıkları yerden devam ederler.

- Böylece küçükler hem oruç ibadetiyle tanışmış hem de Ramazan iklimine katılmış olurlar.

- Çocukların hayatında iz bırakan önemli hatıralardan biri de tutulan ilk oruçtur.
- Bütün zorluklarına rağmen ilk orucunu tutan çocuk haklı olarak kendini bir kahraman gibi hisseder.
- Çünkü o, tuttuğu bu ilk oruçla açlık ve susuzluğa sabretmiş, yetişkinliğe doğru bir adım daha atmıştır.

- Osmanlı döneminde iftar sofralarına çok önem verilir, gelen misafirler Allah'ın bir lütfu olarak kabul edilirdi.

- Geçmişte iftar sofrası misafirlerine verilen değeri göstermek üzere **"diş kirası"** adıyla bir hediye verilirdi.

- Toplumumuzda peygamber sevgisi çok güçlüdür. Bu sevgi nedeniyle Hz. Muhammed'den (s.a.v.) kalan hatıralara hürmet gösterirler.

- Bu sevgi ve hürmetin bir yansıması olarak Ramazan aylarında Müslümanlar İstanbul Fatih'te bulunan Hırka-i Şerif Camisi'ne giderler.

- Hırka-i Şerif Camisi'nde Sevgili Peygamberimizin hırkası bulunmaktadır.

- Ramazan'ın sonuna doğru Müslümanlar bir yandan Ramazan'ın gidişine üzülürken diğer yandan Ramazan bayramının gelişine sevinirler.

- Müslümanlar için bayram, tutulan oruçların hem şükrü hem de ödülüdür.

- Bayrama hazırlık için tertemiz bayramlık kıyafetler hazırlanır, misafirleri ağırlamak için yemekler, tatlılar yapılır.
- Bayram sabahı Müslümanlar bayram namazı için camileri doldururlar.
- Namazdan sonra herkes mutluluk içinde bayramlaşır. Küçükler büyüklerini ziyaret ederler.
- Bayram tüm toplumda yaşanan büyük bir sevince dönüşür.

Sizce ülkemizde bazı insanlar niçin çocuklarına Davud ismini koyarlar?

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Davud (a.s.)

- Yüce Allah tarih boyunca her topluma peygamber göndermiştir.
- Kur’an-ı Kerim'de peygamberlerle ilgili pek çok ayet vardır.
- Kur’an-ı Kerim’in bize tanıttığı peygamberlerden biri de Hz. Davud’dur.
- Hz. Davud diğer peygamberler gibi inanmayanlara karşı tevhid mücadelesi vermiştir.

- Hz. Davud, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamberdir.
- Hz. Süleyman'ın babasıdır.
- Kitap verilen dört peygamberden biridir.
- Kendisine Zebur verilmiştir.
- Zebur, Tevrat'tan sonra indirilen ilahi bir kitaptır.

- Hz. Davud henüz küçük bir çocukken İsrailoğullarının hükümdarı Tâlût'un ordusuna katılmıştır.
- Kral Câlût'un ordusuna karşı savaşmıştır.
- Bu savaşta Hz. Davud, kral Câlût'u öldürmüştür.
- Hz. Davud daha sonra İsrailoğullarının hem peygamberi hem de hükümdarı olmuştur.

- Hz. Davud kendisine verilen bu nimetleri daima Allah'ın rızası doğrultusunda kullanmıştır.

- Hüküm verirken adaletten ayrılmamıştır.

- Hz. Davud zırh yapar, kendi el emeğiyle geçimini sağlardı.
- İbadete çok düşkündü.
- Güzel sesiyle sabah akşam Yüce Allah'ı zikrederdi.
- Bugün dilimizde "dâvûdî ses" deyimi bize ondan kalan bir hatıradır.

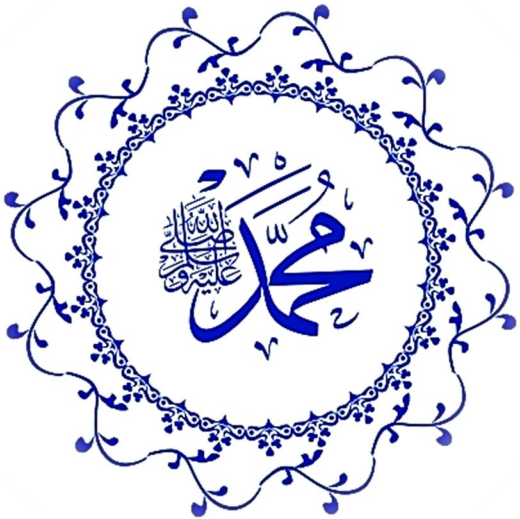

Hz. Davud'un (a.s.) yaptığı bir duayı Peygamberimiz bize aktarmıştır:

- "Allah'ım, senden senin sevgini, seni sevenlerin sevgisini ve beni senin sevgine ulaştıracak güzel işler yapmayı isterim. Allah'ım, senin sevgini, bana kendimden, ailemden ve serin sudan daha sevimli kıl."

(Tirmizî, Deavât, 72.)

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "…Ona (Davud'a) hükümdarlık ve hikmet verdi, dilediği ilimlerden ona öğretti…"
  (Bakara suresi, 251. ayet.)

- "Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık. O halde insanlar arasında hak ve adâletle hükmet. Heva ve hevese uyma, yoksa bu, seni Allah yolundan saptırır…"
  (Sâd suresi, 26. ayet.)

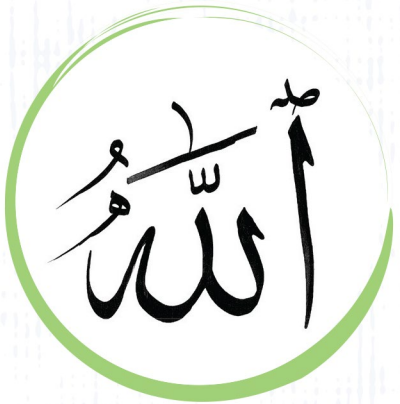

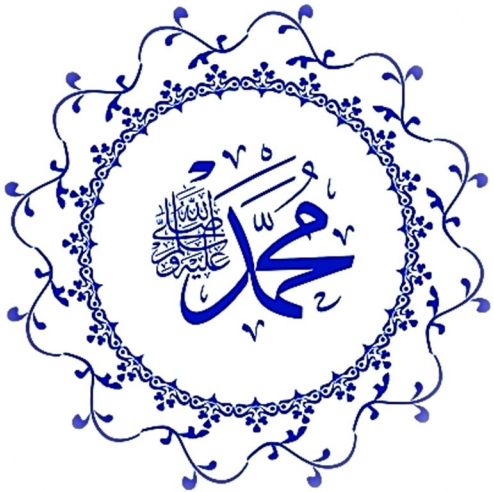

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Allah'ın en çok hoşnut olduğu oruç, Davud'un orucudur. O, yılın yarısını oruçlu geçirirdi. Yüce Allah'ın en çok hoşnut olduğu namaz da Davud'un namazıdır. O, gecenin yarısını uyku ile geçirir, sonra kalkıp namaz kılar, sonra gecenin kalanında yine uyurdu."

(Müslim , Sıyâm, 190.)

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Dua ederken neler hissediyorsunuz?

5. Bir Dua Tanıyorum: Rabbena Duaları ve Anlamı

Okunuşu:

- Rabbenâ âtinâ fid-dünya haseneten ve fil-âhireti haseneten ve kınâ azâben-nâr.
- Rabbenağfirlî ve li-vâlideyye ve lil-müminîne yevme yekûmül-hisâb.
- Bi-rahmetike yâ erhamer-râhimîn.

Anlamı:

- Ey Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver. Bizi, cehennem azabından koru.
- Ey Rabbimiz! Ahirette hesabın görüleceği gün beni, annemi, babamı ve tüm müminleri bağışla.
- Rahmet et, ey merhametlilerin en merhametlisi.

- İki duanın da "Rabbena" kelimesiyle başlaması nedeniyle bu dualara "Rabbena duaları" denmektedir.
- Bu iki dua da Kur'an-ı Kerim'de geçmektedir.
- Rabbena duaları her zaman okunabilir. Namazlarda son oturuşta okumak ise sünnettir.

- Rabbena, "Rabbimiz" demektir.
- **Rab;** yaratan, besleyip büyüten, yarattıklarıyla ilgili kurallar koyan ve onları terbiye eden demektir. Rabbimiz Allah'tır.
- Dua ederken Yüce Allah'a sığındığımız ve sadece O'ndan istediğimiz için "Ya Rabbi (Ey Rabbim)" ya da "Ey Rabbimiz" diyerek dua ederiz.

- Rabbena dualarıyla Yüce Rabbimizden hem dünya hem de ahiret mutluluğu isteriz.
- Sadece kendimiz için değil, anne babamız ve tüm inanmış kardeşlerimiz için de dua ederiz.

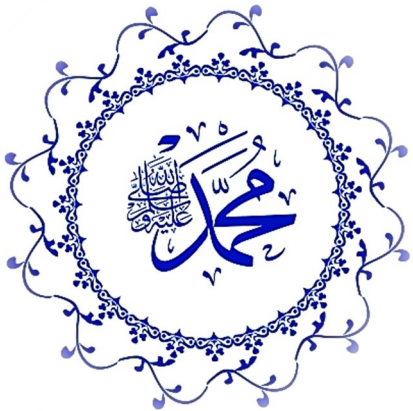

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Dua ibadetin özüdür."

(Tirmizî, Deavât, 1.)

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Müslümanlar için Ramazan ayı niçin önemlidir? Açıklayınız.
2. Oruç nedir, nasıl tutulur? Anlatınız.
3. Sahur, imsak, iftar, teravih, fitre kavramlarını açıklayınız.
4. Kültürümüzde Ramazan ve oruçla ilgili geleneklere örnekler veriniz.
5. Oruç tutarken davranışlarımızda nelere dikkat etmeliyiz? Açıklayınız.

Cevaplayalım

1. Ramazan ayı Müslümanlar için çok önemli bir aydır. Bu aya özel çeşitli ibadetler vardır. Bu sebeple Müslümanlar Ramazan ayını en iyi şekilde değerlendirmek isterler.

Ramazan ayıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez?</u>

A) Ramazan ayı farz olan orucun tutulduğu aydır.
B) Kur'an-ı Kerim ilk olarak Ramazan ayında inmeye başlamıştır.
C) Ramazan ayında fitre denilen bir sadaka verilir.
D) Ramazan ayı miladi takvimin ikinci ayıdır.

2. Allah'ın rızasını kazanmak için, imsak vaktinden iftar vaktine kadar yememek ve içmemek suretiyle yapılan ibadettir.

Tanımı verilen ibadet aşağıdakilerden hangisidir?

A) Namaz
B) Zekat
C) Oruç
D) Sadaka

3. Oruç tutan Müslüman bir yandan Allah'a olan sevgi ve bağlılığını gösterirken diğer yandan bu ibadetin pek çok maddi ve manevi faydasını görür.

Aşağıdakilerden hangisi oruç ibadetinin sağladığı faydalardan biri olarak <u>gösterilemez?</u>

A) Oruç tutan kişi kulluk görevini yapmanın huzurunu yaşar.
B) Oruç tutan kişi bu yöntemle fazla kilolarından kurtulabilir.
C) Oruç tutan kişi sabretmeyi öğrenir ve iradesini güçlendirir.
D) Oruç tutan kişi açlık ve susuzluk çeken insanlara karşı duyarlı olur.

4. (I) Orucun başlama vaktidir.
(II) Orucun açılma vaktidir.
(III) Oruca başlamadan önce yenilen yemektir.
(IV) Ramazan geceleri yatsı namazından sonra kılınan 20 rekatlık namazdır.
(V) Ramazan ayının sonunda verilen bir sadakadır.

Verilen tanımlar aşağıdakilerden hangisinde doğru şekilde eşleştirilmiştir?

	I	II	III	IV	V
A)	İmsak	İftar	Sahur	Teravih	Fitre
B)	İftar	İmsak	Teravih	Sahur	Fitre
C)	İmsak	Sahur	Fitre	İftar	Teravih
D)	Sahur	İmsak	İftar	Teravih	Fitre

5. Oruç tutarken sadece yemekten ve içmekten uzak durmaz aynı zamanda kötü iş ve davranışlardan da uzak dururuz. Böylece tuttuğumuz oruç ahlakımızın güzelleşmesine ve Allah'ın rızasını kazanmamıza vesile olur.

Aşağıdakilerden hangisi oruç tutan bir kişiden <u>beklenmeyecek</u> bir davranıştır?

A) Sabırlı olmamak
B) Öfkelenmemek
C) Yalan söylememek
D) Dedikodu yapmamak

Hazırlayanlar
Furkan ÖZÜDOĞRU,
Hatice Büşra PAKSOY

Redaksiyon
Suna AKKURT

Tasarım ve Düzenleme
Hanife KOYUTÜRK

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ